

ภาคผนวก ก-10

พระราชบัญญัติ
รักษาคล่อง รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑
(พ.ศ. ๒๕๕๕)

มี พระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่าการเพาะปลูกก็ดี การค้าขายไปมาก็ดี ในพระราชอาณาเขตนี้ ทางน้ำลำคลองเป็นสำคัญ และในเวลานี้คลองก็มีอยู่แล้วเป็นอันมากแต่ชำรุดตื้นเขินไปเสียโดยมาก เหตุเพราะยังมิได้จัดการรักษาให้พอเพียง ทรงพระราชดำริจะบำรุงและรักษาคล่องเก่าที่มีอยู่แล้ว และที่จะขุดขึ้นใหม่ให้เรียบร้อยถาวร เพื่อให้เป็นประโยชน์และสะดวกแก่ราษฎรของราษฎรยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติรักษาคล่อง รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑

มาตรา ๒ เมื่อจะใช้พระราชบัญญัตินี้สำหรับคลองใดจะได้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓ เมื่อได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในคลองใดแล้ว ให้ยกเลิกพระราชกำหนดกฎหมายเดิมที่ขัดกับพระราชบัญญัตินี้เสีย มิให้ใช้คลองนั้นสืบไป

มาตรา ๔ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะตั้งเจ้าพนักงานสำหรับรักษาคล่องตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๕ ถ้า เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการเห็นว่าคลองใดสมควรจะมีถนนหลวงริมคลองเพื่อให้มหาชนสัญจรไปมา หรือเพื่อเป็นทางโยงเรือได้โดยสะดวกฝั่งละเท่าใด ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะยกเว้นที่ริมคลองนั้นแต่ฝั่งเดียว ก็ได้ หรือทั้ง ๒ ฝั่งก็ได้ ไว้เป็นถนนหลวงได้ตามเห็นสมควร จะกำหนดเนื้อที่ยื่นขึ้นไปเท่าใด ถ้าและที่ที่ต้องการตามความในมาตรานี้เป็นที่มีเจ้าของถือกรรมสิทธิ์โดยชอบ ด้วยกฎหมายอยู่ก่อนแล้ว ก็ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะจัดซื้อที่นั้นได้อย่างซื่อที่ ทำการหลวง เช่นที่ทำการรถไฟ เป็นต้น

มาตรา ๖ ถ้า หากว่าสามารถจะทำได้อย่างอื่นแล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาหยากเยื่อฝุ่นฝอยหรือสิ่งโสโครกเททิ้งในคลอง และห้ามมิให้เททิ้งสิ่งของดังกล่าวมาแล้วลงในทางน้ำลำคู ซึ่งเลื่อนไหลมาลงคลองได้ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดต่อมาตรานี้ ให้ปรับผู้หนึ่งไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำทั้งสองสถาน

มาตรา ๗ การที่จะพาสัตว์พาหนะ คือ ช้าง ม้า โค กระบือข้ามคลองนั้น ให้ขึ้นลงได้ที่ท่าซึ่งกำหนดไว้ให้เป็นที่สำหรับข้ามสัตว์พาหนะ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดพาสัตว์พาหนะขึ้นลงในคลองนอกจากท่าข้ามเป็นอันขาด ถ้าผู้ใดกระทำความผิดต่อมาตรานี้ผู้นั้นมีโทษ ให้ปรับผู้นั้นรายตัวสัตว์พาหนะ เป็นเงินไม่เกินตัวละ ๑๐ บาท

มาตรา ๘ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดละเลยปล่อยให้สัตว์พาหนะมาทำแปลงในถนนหลวง ให้ปรับผู้นั้น ๗ รายตัวสัตว์เป็นเงินไม่เกินตัวละ ๑ บาท

มาตรา ๙ ห้าม มิให้ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำให้คลองและฝั้งคลอง หรือถนนหลวงเสียไปด้วยประการใด ๆ ถ้าผู้ใดกระทำความผิดต่อมาตรานี้ ให้ปรับผู้นั้นไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำด้วยทั้งสองสถาน และต้องทำสิ่งซึ่งเสียหายให้คืนดีด้วยอีกไซต ๑

มาตรา ๑๐ ถ้า คลองใดได้จัดการซ่อมแซม และรักษาให้เป็นการสะดวกแก่การไปมาของมหาชนแล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับกำหนดพิกัดอัตรา เก็บค่ารักษาคลองนั้น ๆ จากเรือแพที่อาศัยไปมาในคลองนั้นได้ตามเห็นสมควร และให้มีอำนาจที่จะเลิกหรือจะเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตรานั้นเมื่อใดอย่างใดได้ ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๑ ให้ เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับในการที่จะทำสะพานข้ามคลอง หรือสะพานทำน้ำในคลอง และกำหนดขนาดแพที่จะลงในคลอง และกำหนดให้จอดเรือแพในลำคลองเพื่ออย่าให้เกิดขวางแก่การไปมาของมหาชนได้

มาตรา ๑๒ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ มีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับสำหรับรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

บรรดา กฎ ข้อบังคับเสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการซึ่งได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตตั้งขึ้นประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ เมื่อได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้ได้เหมือนเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการและเสนาบดีกระทรวงคมนาคมเป็นเจ้าหน้าที่รักษาและจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ เป็นวันที่ ๑๒๓๙๐ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. ๑๒๑

พระราชบัญญัติรักษาคลอง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๓